

ВІД ГУК
офіційного опонента д.е.н., проф., професора
кафедри економіки та підприємництва на
дисертаційну роботу
Гречишкіна Юрія Валерійовича
«Системи управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих
структур бізнесу»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження

В економічно розвинених країнах великі інтегровані структури бізнесу формують вектор розвитку економіки і є основою підтримки стабільності виробництва. Інтеграційні процеси стають дедалі більше значущими і в вітчизняній економіці. Реалії сьогодення доводять, що кластерні інтегровані структури вимушені шукати ресурси для подальшого опору негативним факторам, результатами впливу яких є масштабна декапіталізація.

Основною метою інтеграційних процесів в умовах воєнного стану є об'єднання фінансових, виробничих, інтелектуальних та інших ресурсів підприємств для підвищення ефективності підприємницької діяльності, забезпечення гарантованих умов поставок та збуту продукції, збільшення прибутку та зниження витрат, компенсації бізнес-ризиків, підвищення технологічного рівня та ін. У зв'язку з цим, вивчення процесів інтеграції між суб'єктами господарювання, тобто корпоративної інтеграції, стає все більш актуальним завданням сучасної економічної науки. Актуальність обраної теми дослідження є беззаперечною та обумовлена дією сукупності вищезазначених проблем.

Метою дисертаційної роботи визначено наукове обґрунтування теоретичних засад та розроблення науково-практичних пропозицій щодо формування системи управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу. Досягнення визначеної мети зумовило необхідність виконання широкого комплексу різнопланових досліджень і розробок, що охоплює різні, але взаємопов'язані науково-прикладні завдання.

2. Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Київського національного університету технологій та дизайну за темами: «Формування, управління та розвиток інноваційних підприємницьких мережевих бізнес-структур в умовах післявоєнного відновлення економіки» (номер державної реєстрації: 0123U100960), в рамках якої обґрунтовано теоретико-методичні основи формування

адаптивної архітектури кластерних інтегрованих структур бізнесу; «Розвиток інноваційного середовища на основі мережових форм та способів інтеграційної взаємодії бізнес-структур в умовах післявоєнного відновлення» (номер державної реєстрації: 0123U101015), в рамках якої автором удосконалено класифікацію видів систем управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу.

3. Основні наукові результати дисертаційної роботи.

Складність і широта обраної теми дисертації, адекватне застосування різноманітного інструментарію досліджень дали змогу отримати комплекс різноманітних наукових і прикладних результатів. У дисертаційній роботі Юрія Гречишкіна можна відзначити такі основні елементи наукової новизни і практичної значимості отриманих результатів, які в сукупності відповідають рівню дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

1. Розроблено концептуальний підхід щодо формування системи інноваційного управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу, який базується на теорії інтеграції, з урахуванням умов стійкого розвитку, а також чинників успішної реалізації зазначеного потенціалу з метою підвищення рівня прибутковості кластерооб'єднаних підприємств (підрозділи 3.1, 3.2, 3.3).

Зазначена наукова розробка має народногосподарське значення не тільки для національної економіки, а й держави і спрямована на розвиток підприємництва в Україні за рахунок оптимізації витрат і розвитку інноваційних процесів в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки.

2. Обґрунтовано науково-методичні положення оцінювання економічної діяльності підприємств аграрної сфери в межах кластерних інтегрованих структур бізнесу, які базуються на моделюванні управління стійким розвитком, що дозволяє уникнути фінансових втрат і забезпечити послідовний розвиток кластерних інтегрованих структур бізнесу зі збереженням стійкості в умовах швидкозмінюваного середовища. (підрозділи 3.1).

Дана розробка здатна забезпечити послідовне системне зростання кінцевих результатів процесів формування інтегрованих структур бізнесу, а також посилення позицій вітчизняного підприємництва на міжнародних і регіональних ринках в умовах швидкозмінюваного середовища.

3. Визначено структурно-логічний механізм утворення кластерного синергетичного ефекту на базі реалізації потенціалу кластерних інтегрованих структур малих та середніх підприємств. Серед синергетичних ефектів виокремлено, зокрема, торговельний, управлінський, інвестиційно-інноваційний та виробничо-операційний синергізми. Характеристику потенціалу від інтеграції в кластерні об'єднання підприємств розкрито через його структурні ключові елементи (інноваційний потенціал (що ґрунтується на смарт-спеціалізації), науково-дослідний потенціал, кадровий потенціал,

виробничо-технологічний потенціал, маркетингово-інформаційний, фінансовий потенціал)). (підрозділи 3.2, 3.3).

4. Запропоновано інструментарій прогнозування інноваційного управління розвитком потенціалу підприємств, що на відміну від усталеного, доповнюється імплементаційним рівнем, та дозволяє визначити економічне становище потенційних партнерів-учасників, на базі їх стійкого розвитку з використанням сценарних просторів в умовах змінного середовища (підрозділи 2.3, 3.3).

Дана розробка спрямована на підвищення ефективності використання наявного потенціалу підприємницьких суб'єктів для ефективної взаємодії в межах інтегрованих структурах бізнесу.

5. Слід також відзначити наукову і прикладну значимість таких розробок дисертації, як доцільність запропонованих науково-методичних засад реалізації системного підходу в управлінні інноваційним розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур, в яких, на відміну від наявних, міститься комплекс фундаментальних і прикладних наукових досліджень, технологічних удосконалень, організаційно-правових заходів, інвестиційних проєктів і комерціалізації інновацій, що дозволяє підвищити рівень ефективності виробничо-комерційної діяльності підприємств. (підрозділи 2.2, 3.2, 3.3).

6. Автор дисертації в контексті дослідження проблем управління повертається до категоріального ряду в частині уточнення сутності понять: систем управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу, що, визначено як діяльність із цілеспрямованого впливу керуючого суб'єкта управління на відносини між учасниками кластера щодо ефективного генерування, розподілу та використання потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу через відповідний механізм управління (методологію, структуру, техніки, налагодження бізнес-процесів) з метою акумулювання максимального синергетичного ефекту від такого виду діяльності (підрозділи 1.1,1.2,1.3.).

4. Достовірність і повнота викладення основних положень дисертації.

Дисертаційна робота Гречишкіна Ю.В. складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 208 сторінок, з них основного тексту – 182 сторінок, в тому числі 32 таблиці, 45 рисунків, що наглядно розкривають процес дослідження, його основні результати і значимість для науки і практики, враховуючи виняткову актуальність досліджуваної проблеми для економіки, організації та розвитку підприємництва в умовах воєнного стану.

Застосування наукових підходів і методів дослідження, таких як аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння – для визначення сутності, змісту, видів, факторів формування та ефектів функціонування інтегрованих структур бізнесу як основи розвитку підприємництва в Україні, побудови векторної матриці інституційних форм формування і класифікації

інтегрованих структур бізнесу для розвитку підприємництва в Україні, узагальнення теоретичних положень та принципів управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу, формування інтегрованих структур бізнесу для розвитку підприємництва в Україні (пп. 1.1, 1.2, 1.3); структурно-функціонального, кластерного та факторного аналізу, інтегрального оцінювання – для аналізу зарубіжного та вітчизняного досвіду формування інтегрованих структур бізнесу, кореляційно-регресійного, кластерного та факторного аналізу, інтегрального оцінювання – для здійснення аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду формування кластерних інтегрованих структур бізнесу, аналізування управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу, (пп. 2.1, 2.2, 2.3), економіко-математичного моделювання, стратегічного аналізу і системного підходу – для обґрунтування внутрішньокорпоративних орієнтирів забезпечення інноваційного управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу, розроблення науково-методичних підходів до оцінювання стійкого розвитку та ефективності системи інноваційного управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу, визначення прогностичної ефективності інноваційного управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу (пп. 3.1, 3.2, 3.3); графічний – для наочного зображення результатів дослідження, графічний – для наочного зображення результатів дослідження, залучення широкої інформаційної бази дали змогу забезпечити належний рівень обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій дисертації.

Достовірність, повнота викладу і обґрунтованість основних положень дисертаційної роботи обумовлена аргументованим вибором і критичним аналізом фундаментальних положень економічних теорій, коректністю застосування методів дослідження, цілісністю висновків і рекомендацій, а також позитивним досвідом їх використання у практиці формування інтегрованих структур бізнесу.

Основні положення та найвагоміші результати дисертаційної роботи викладені у 8 основних наукових роботах, зокрема 4 статті у наукових фахових виданнях категорії Б, 1 – у зарубіжних спеціалізованих виданнях; 1 – у міжнародній колективній монографії, 2 роботи апробаційного характеру. Результати проведених досліджень упродовж чотирьох років проходили апробацію та обговорення на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, круглих столах та семінарах.

Суть основних положень, наукових і прикладних результатів дисертації належним чином і повною мірою розкрито в дослідженнях.

5. Практична значимість і впровадження результатів дослідження.

Практична значимість результатів дисертації полягає, насамперед, у прикладному застосуванні комплексу методичних засад та прикладних пропозицій, які було використано в процесі формування інтегрованих

структур бізнесу для розвитку підприємництва в Україні. Впровадження результатів дисертаційного дослідження надає додаткову можливість окремим підприємствам, установам в цілому обґрунтовувати економічні та організаційно-управлінські рішення, які націлені на вдосконалення політики формування інтегрованих структур бізнесу в сучасних умовах.

Потрібно відзначити, що основні положення та результати дослідження доведено до рівня практичних рекомендацій і використано в інтегрованих структурах бізнесу та Департаменті агропромислового розвитку Полтавської обласної військової адміністрації.

6. Відсутність порушення академічної доброчесності.

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушень академічної доброчесності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, як із погляду сучасних науково-теоретичних досліджень, так і з позицій практичної реалізації, є достатнім.

7. Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Поряд з охарактеризованими вище науковими здобутками та значимими прикладними розробками дисертація не позбавлена певних недоліків, прогалин та дискусійних моментів:

1. В підрозділах 1.1. та 1.2 автор критикує інших цитованих у дисертації науковців у обраній та суміжних сферах дослідження за обмежене трактування категорії «систем управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу» із застосуванням «вимушеного характеру інтеграційних процесів». Натомість запропоноване у дисертації авторське поняття, що виокремлено як діяльність із цілеспрямованого впливу керуючого суб'єкта управління на відносини між учасниками кластера щодо ефективного генерування, розподілу та використання потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу через відповідний механізм управління (методологію, структуру, техніки, налагодження бізнес-процесів) з метою акумулювання максимального синергетичного ефекту від такого виду діяльності є надто широким і складним для обрахування в практиці підприємницькими структурами у кількісних вимірах даної категорії.

2. В підрозділах 2.2 та 2.3 запропоновано положення оцінювання економічної діяльності підприємств аграрної сфери в межах кластерних інтегрованих структур бізнесу, доцільним було б сформулювати рекомендації щодо збалансування пріоритетів вибору матричного інструментарію оцінювання для учасників інтегрованих структур бізнесу з можливістю апробації такої практики для вітчизняного сектору в умовах воєнного стану та подальших рекомендацій в післявоєнній відбудові економічної системи держави.

3. Не зрозумілим видається структурно-логічний механізм утворення кластерного синергетичного ефекту на базі реалізації потенціалу кластерних інтегрованих структур малих та середніх підприємств, а саме, автором не

представлено критерії відбору партнерів-учасників об'єднань, та не обґрунтовано ефективність запропонованої взаємодії.

4. Запропонований у розділі 3 інструментарій прогнозування інноваційного управління розвитком потенціалу підприємств, що, доповнений імплементаційним рівнем, та дозволяє визначити економічне становище потенційних партнерів-учасників, на базі їх стійкого розвитку з використанням сценарних просторів в умовах змінного середовища є детально структурованим, проте в вітчизняній практиці ведення бізнесу, поданий автором складний математичний апарат розрахунку ефективності є переобтяжений програмними формульними розрахунками.

5. У розділі 3 дисертації сформовано науково-методичні засади реалізації системного підходу в управлінні інноваційним розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур, в яких міститься комплекс фундаментальних і прикладних наукових досліджень, технологічних удосконалень, організаційно-правових заходів, інвестиційних проєктів і комерціалізації інновацій. Це дозволяє підвищити рівень ефективності виробничо-комерційної діяльності об'єднаних підприємств, проте не зрозуміло як універсально працюватиме даний інструментарій на наведених різних за організаційно-правовою формою підприємницькими суб'єктами господарювання, як в умовах сьогодення так і в умовах післявоєнної відбудови.

В цілому, слід зазначити, що вказані дискусійні положення та недоліки не впливають на цілісну оцінку дисертаційної роботи з точки зору її цінності й значимості для науки і практики та не змінюють в цілому позитивної оцінки роботи.

8. Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота на тему «Системи управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу». є самостійною та завершеною працею, має наукову новизну та практичне значення. Актуальність теми дисертації, її обґрунтованість не викликає сумнівів. За своїм змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає нормативним вимогам щодо дисертацій а її автор - Гречишкін Юрій Валерійович за результатами прилюдного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня «доктор філософії».

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022.

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Гречишкін Юрій Валерійович – автор дисертаційної роботи на тему «Системи управління

розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу» заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та підприємництва
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Вікторія ГОТРА

Вікторія
Готра

Автор цифрового
підпису Вікторія Готра
Дата: 2024.02.05
14:56:36 +02'00'